

Sygn. akt XVII AmC 893/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2012r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Witold Rękosiewicz

Protokolant: Patrycja Żuk

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2012r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa Stowarzyszenia (...) z/s w P.

przeciwko Bankowi (...) w N.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I. Uznaje za niedozwolone i zakazuje Bankowi (...) w N. wykorzystywania w umowach z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści:

„Zmiany Regulaminu, wynikające ze zmian powszechnie obowiązujących przepisów prawa , nie wymagają wypowiedzenia warunków umowy i Regulaminu, a informacje o tych zmianach Bank zamieszcza w Komunikatach wywieszonych w lokalach Banku . ”

II. Oddala powództwo w pozostałej części.

III. Zasądza od Banku (...) w N. na rzecz Stowarzyszenia

Towarzystwo (...) z/s w P. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) tytułem

kosztów zastępstwa procesowego.

IV. Obciąża Bank (...) w N. kwotą 600 zł (sześćset) tytułem opłaty sądowej stałej od jednego pozwu i nakazuje pobranie tej kwoty od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Kasa Sądu Okręgowego w Warszawie;

V. Przejmuje na Skarb Państwa -- Kasa Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 600 zł (sześćset) tytułem opłaty sądowej od jednego pozwu.

VI. Zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt Banku (...) w N. .

SSO Witold Rękosiewicz

Sygn. akt XVII AmC 893/11

UZASADNIENIE

Powód Stowarzyszenie (...) z/s w W. pozwami z dnia 9 lutego 2011 r. wniósł o uznanie za niedozwolone i zakazanie pozwanemu Bankowi (...) w N. wykorzystywania w umowach z konsumentami następujących postanowień wzorca umownego stosowanych przez pozwaną przy wykonywaniu działalności gospodarczej o treści:

1. „Bank zastrzega sobie prawo do zmiany postanowień niniejszego Regulaminu.”

2. „Zmiany Regulaminu wynikające ze zmian powszechnie obowiązujących przepisów prawa, nie wymagają wypowiedzenia warunków umowy i Regulaminu, a informacje o tych zmianach Bank zamieszcza w Komunikatach wywieszanych w lokalach Banku.”

Zdaniem powoda kwestionowane postanowienia są rażąco sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszają uzasadnione interesy konsumentów, a zatem stanowią „niedozwolone” klauzule umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Odnosnie postanowienia z punktu pierwszego powód wskazał, iż przewiduje ono w sposób niezgodny z prawem uprawnienie banku do jednostronnego wprowadzania dowolnych zmian do regulaminu wiążącego konsumentów bez określenia jakichkolwiek ważnych przyczyn takiego działania. Wskazał, iż w efekcie klient nigdy nie wie czy i kiedy bank zmieni wiążący go regulamin.

Odnosnie postanowienia z punktu drugiego powód wskazał, iż przewiduje ono w sposób niezgodny z przepisami prawa uprawnienie banku do jednostronnego wprowadzania zmian do regulaminu wiążącego konsumentów, bez równoczesnego obowiązku banku należytego indywidualnego powiadamiania klientów o wprowadzonych zmianach, ani też wprowadzenia należytego trybu uprzedzenia i wypowiedzenia warunków umowy.

Powód powołał się również na okoliczność, iż postanowienia podobnej treści figurują już w rejestrze klauzul niedozwolonych.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i o obciążenie powoda kosztami procesu według norm przepisanych.

Uzasadniając powyższe wskazał, iż z (...) Bankiem (...) SA w W. łączy go umowa zrzeczenia oraz, że w ramach realizacji tej umowy, bank zrzeczający przekazuje propozycje procedur do produktów, które sam wprowadza na rynek bankowy.

Procedury przekazywane przez bank zrzeczający w żadnym stopniu nie są wiążące dla banku zrzeszonego. Jeżeli powód korzysta z wzorca przesłanego przez bank zrzeczający, to podlega on wnikliwej analizie pod względem formalno – prawnym i wprowadzany jest jako wzorzec własny.

W przedmiotowej sprawie pozwany oświadczył, że w zakresie swojej działalności bankowej nie wprowadzał dotychczas takiego produktu jak Rachunek Oszczędnościowo – Rozliczeniowy (...) i nie zamierza wprowadzać go w przyszłości.

W sprawie powód nie wykazał, że pozwany oferuje klientom przedmiotowy produkt, a posłużył się jedynie ograniczoną wiedzą dotyczącą zasad współpracy międzybankowej w ramach realizacji umowy zrzeczenia, mylnie zakładając, że wszystkie banki zrzeszone wprowadzają produkty oferowane przez bank zrzeczający.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił i zważył co następuje:

Bezspornym jest, że pozwany bank jest zrzeszony z (...) Bankiem (...). Pozwany sam potwierdził tę okoliczność. Wobec tego postanowienia regulaminu przedstawionego przez powoda dotyczą w równym stopniu wszystkich banków (...) zrzeszonych z (...) Bankiem (...), w tym również pozwanego. Nie można bowiem stwierdzić, że pozwany nie posiada potencjalnej możliwości stosowania postanowień regulaminu zawierającego kwestionowane przez powoda postanowienia.

Pozwany temu nie zaprzeczył. Nie zarzucił też niezgodności cytowanych postanowień z treścią stosowanego wzorca umownego. W związku z tym, okoliczność tą należało uznać za przyznaną na podstawie art. 230 kpc.

W postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przedmiotem oceny Sądu jest, czy zawarte we wzorcach, kwestionowane postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz czy skutkiem tego dochodzi do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Nie dotyczy to jednak postanowień regulujących główne świadczenia stron, jak cena lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w

sposób jednoznaczny. Decydujące znaczenie dla abuzywności tych postanowień ma fakt, czy zostały uzgodnione w sposób indywidualny. W przedmiotowej sprawie, jak wskazano powyżej, nie mamy do czynienia z uzgodnieniem indywidualnym.

Przesłankami abuzywności postanowień wzorca umownego jest zgodne z brzmieniem art. 385¹ § 1 kc ich sprzeczność z dobrymi obyczajami, rażąco naruszenie interesów konsumenta. Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się on właściwym informowaniem o wynikających z umowy uprawnieniach, niewykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji, rzetelnym traktowaniu konsumenta jako równorzędnego partnera umowy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można więc uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron (tak M. Ś. – Wzorce s. 360). Chodzi więc o działanie, które potocznie określane jest jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania.

Klauzula generalna wyrażona w art. 385¹ § 1 k c uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385³ k c Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków czy ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry w oderwaniu od konkretnych okoliczności stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, że zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385¹ § 1 k c. W razie wątpliwości ciężar dowodu, że dane postanowienia nie spełniają przesłanek klauzuli generalnej spoczywa na przedsiębiorcy. – art. 385¹ § 4 k c. Aby uchylić domniemanie, że klauzula umowna zgodna z którąś z przykładowych klauzul wymienionych w art. 385³ k c. jest niedozwolonym postanowieniem umownym należy wykazać, że została ona uzgodniona indywidualnie lub, że nie kształtuje praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając ich interesy mimo swego „niedozwolonego” brzmienia tzn nie spełnia przesłanek z art. 385¹ § 1 k c. Dopiero po wykazaniu tej drugiej okoliczności może dojść do uchylenia domniemania abuzywności.

Oceniając w świetle powyższego pierwsze z postanowień należy wskazać, iż dokonywana przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w trybie art. 479³⁶ k.p.c. i nast., kontrola wzorca umowy ma charakter abstrakcyjny i dotyczy wyłącznie treści kwestionowanych postanowień zawartych w konkretnym wzorcu. W związku z powyższym, ocenie Sądu pod kątem abuzywności podlega zakwestionowana treść zapisu postanowienia konkretnego wzorca, którą należy oceniać w sposób całościowy i kompletny tzn. na tle pozostałych postanowień tego wzorca.

Kierując się powyższymi przesłankami należy stwierdzić, iż postanowienie to nie stanowi niedozwolonego postanowienia umownego w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc. Stanowi ono bowiem jedynie fragment § 68 przedmiotowego wzorca, który w pełnym brzmieniu nakłada na bank obowiązek każdorazowego, indywidualnego informowania klientów o wprowadzanych zmianach, informowania ich o prawie do odmowy akceptacji zmienionego wzorca i w konsekwencji wypowiedzenia umowy. Powyższe gwarantuje zatem konsumentom należytą ochronę ich interesów i w żaden sposób nie narusza dobrych obyczajów.

Kwestionowane postanowienie należy odczytać jedynie jako deklarację banku, która sama w sobie nie zawiera jeszcze żadnych negatywnych dla konsumentów skutków.

Oceniając natomiast drugie z kwestionowanych postanowień Sąd stwierdził, iż stanowi ono klauzulę abuzywną w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc.

Zastosowanie kwestionowanego postanowienia we wzorcu zwalnia bowiem bank z obowiązku poinformowania konsumenta o zmianach Regulaminu będącego podstawą łączącego strony stosunku prawnego. Powyższej oceny nie zmienia fakt, iż zmiany te są wymuszone nowelizacją przepisów powszechnie obowiązującego prawa, a nie wynikają po prostu z oświadczenia woli pozwanego. Nie można bowiem wykluczyć, że niezapowiedziane umieszczenie zmian na stronie serwisu internetowego skutkować będzie nie zapoznaniem się z nimi przez konsumenta lub zapoznanie się z nimi ze znacznym opóźnieniem. Powyższe może postawić konsumenta w niekorzystnej sytuacji ekonomicznej, której mógłby uniknąć np. rozwiązując umowę z bankiem lub uniemożliwić mu skorzystanie z wprowadzonych ustawą preferencyjnych warunków. W takim wypadku nawet późniejsze rozwiązanie umowy nie poprawi sytuacji konsumenta, który nie tylko nie zrealizuje swoich uprawnień ale ponadto będzie czuł się oszukany i zawiedziony przez będący instytucją zaufania publicznego bank. Takie ukształtowanie treści postanowienia nakłada na konsumenta konieczność bieżącego monitorowania zmian w Regulaminie – nie jest zaś wypełnieniem obowiązku przez pozwanego, który winien skierować do swoich klientów informacje o wprowadzanych zmianach, a co więcej winien to uczynić z jednoczesnym powiadomieniem o prawie konsumentów do odstąpienia od umowy.

O obciążeniu pozwanego stałą opłatą sądową od pozwu orzeczono na podstawie art. 26 ust 1 pkt 6 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. nr 167, poz. 1398).

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 kpc stosownie do wyniku sporu.

O przejęciu na Skarb Państwa opłaty sądowej od jednego pozwu orzeczono na podstawie art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego zarządzo na zasadzie art. 479⁴⁴ kpc.

SSO Witold Rękosiewicz